

FAMILIE-/ARVERET – REEKSAMEN AUGUST 2022

Opgave nr. 1

Mads og Helle mødtes i 2014 og blev gift d. 1. september samme år. Helle havde den 2-årige datter Bitten, som var født under Helles ægteskab med Bittens far, Frode. Helle fik en ældre villa foræret af sine forældre, lige før hun blev gift med Mads. Forældrene havde på forhånd gjort det klart, at villaen skulle være fuldstændigt særeje uden mulighed for ændring. Derudover havde ægtefællerne oprettet en formgyldig og tinglyst ægtepagt om skilsmisssæreje om alt, de ejede. Særejet skulle nedtrappes til 75% af formuen efter 4 års ægteskab og til 50% af formuen efter 8 års ægteskab. Mads betalte efter aftale med Helle alle løbende husholdningsudgifter, og Helle afholdt tilsvarende udgifter til villaen. Under ægteskabet gav Helles forældre pengegaver til hende uden nærmere betingelser. Pengene blev anvendt til at sætte huset i stand for, og det beløb sig over årene til 800.000 kr., og villaen var steget tilsvarende i værdi. Bittens morfar gav årligt Bitten store pengegaver, som Helle satte ind på en særskilt bankkonto. I januar 2022 ønskede Helle og Mads at få renoveret villaens garage. Helles forældre forærede hende da 300.000 kr., og gjorde det samtidig klart, at de penge skulle være Helles særeje på samme måde som huset. Helle brugte 50.000 kr. deraf til en luksusferie som en gave til Mads. Ferien gik dårligt, og Mads blev desuden sur over, at Helle nu ikke ville bruge resten af gaven til renovering af garagen, selv om den trak husets værdi ned. I stedet endte det med, at Mads betalte for renoveringen med en lønbonus på 140.000 kr., hvilket fik villaen til at stige i værdi med 180.000 kr.

Helle valgte i maj måned at investere alle pengene i aktier i et ukrainsk skibsværft, efter råd fra hendes frisør. Helle håbede, at det ville give en hurtig gevinst, men efter få dage var pengene tabt. Mads ville nu skilles, hvilket han meddelte Helle d. 10. juni 2022. Dagen efter døde Mads' far og efterlod Mads 1.400.000 kr. i kontanter samt et dyrt Rolex-ur, som Mads herefter gik med hver dag. Mads investerede den kontante arv i markedets mest stabile aktier efter grundig rådgivning

af en finansekspert. Den 10. august 2022 indgav de skilsmissebegæring. Ægtefællerne var enige om, at værdierne på den dato skulle lægges til grund i boopgørelsen. Den dag var der følgende: Villaen, som familien boede i, med en værdi på 2.000.000 kr., kontoen med pengegaverne til Bitten, med 150.000 kr., de ukrainske landbrugsaktier, der var 0 kr. værd, Mads' aktier, som havde en værdi af 1.300.000 kr., indboet i villaen, som Helle løbende havde købt for sin løn, med en værdi på 100.000 kr., en opsparing på 240.000 kr., som Mads havde foretaget af sin løn, Rolex-uret, til 500.000 kr., og en boligkredit i banken, som Helle havde oprettet med sikkerhed i villaen. Hun skyldte nu 20.000 kr. på kontoen, og pengene var brugt til at få malet Helles Montana-reoler i en ny farve. Det ændrede ikke på reolernes værdi.

Helle mente i øvrigt, at Mads måtte betale hende husleje for alle årene, de havde boet i hendes villa. En ekstern ekspert havde vurderet sædvanlig husleje til 840.000 kr., og Helle krævede det halve fra Mads, nemlig 420.000 kr.

A: Hvordan skal boet deles og evt. krav afregnes? Hvem kan udtage Rolex-uret?

B: Mads henvendte sig til en advokat for at få svar på, om Bitten ville være arveberettiget efter ham, da han anså hende som sit eget barn. Hvad skal advokaten svare?

Løsningsvejledning til opgave nr. 1 (familieret):

A: Hvordan skal boet deles, når de begge ønsker mest muligt?

Ægtefællernes formueordning:

Helle har fuldstændigt særeje for villaen, jf. ÆFL § 12, stk. 1, nr. 2. Da særejet er besluttet af tredjemand, jf. ÆFL § 23, stk. 1, og vedrører en overdraget genstand – villaen – er der tale om genstandsbestemt særeje, jf. ÆFL § 12, stk. 2 nr. 1. Der er ikke nogen formkrav ved tredjemandsbestemmelse om særeje, når det sker ved gaveoverdragelse. Forældrene har desuden opfyldt betingelsen om, at særejebestemmelsen skal fastsættes og oplyses for modtageren senest ved gavens givelse.

I ægtepagt havde ægtefællerne etableret skilsmisssæreje, jf. ÆFL § 12, stk. 1, nr. 1. Særejet skulle aftrappes hvert 4. år, jf. ÆFL § 12 stk. 5, således at de på skilsmissetidspunktet havde aftrappet deres særeje til at dække $\frac{3}{4}$ af formuen. $\frac{1}{4}$ var således blevet til delingsformue – det er i den forbindelse underordnet, at der kun er kort tid til, at særejet ville blive nedtrappet til $\frac{1}{2}$ af ægtefællernes formue. Det afgørende er, at datoen endnu ikke er nået ved udgangen af det døgn, hvor der blev indgivet begæring om skilsmisse, og formuefællesskabet ophører, jf. ÆFL § 27, stk. 1. Helles forældre har ikke givet nogen adgang til ændring af de af dem besluttede særejebestemmelser. Tværtimod har de angivet, at bestemmelsen, fsv. angår huset, ikke kan ændres jf. ÆFL § 23, stk. 2, samt at pengegaven på 300.000 kr. skal være særeje på samme måde som huset, hvorfor ægtefællernes særejeægtepagt må forstås sådan, at den gælder den del af formuen, som ikke allerede er berørt af en af tredjemand truffet særejebestemmelse.

Litteratur: Familieret 2019, s. 137 f., 141 ff. 147 f., 156 f., og 158 f.

De 800.000 kr. i pengegaver brugt til reovering af villaen

Da Helles forældre ikke har bestemt særeje om de mange pengegaver, de løbende har ydet hende, indgår disse i ægtefællernes øvrige formueordning, som er skilsmisssæreje, der på skiftetidspunktet er aftrappet til at gælde $\frac{3}{4}$ af formuen. Af de anvendte midler er 600.000 kr. således særeje, der er overført til et særejeaktiv, hvilket ikke giver anledning til noget krav. Derudover er 200.000 kr. omfattet af delingsformuen. Da disse gennem reoveringerne er overført til Helles særeje, har Mads et reguleringskrav, jf. ÆFL § 38, stk. 1, på det beløb, som delingsformuen er formindsket med, nemlig 200.000 kr.

Litteratur: Familieret 2019, s. 189 ff. og 277 ff.

Reoveringen af garagen

Mads har anvendt 140.000 kr. til reovering af garagen, der tilhører Helles fuldstændige særeje. Parret har ikke aftalt noget om konsekvenserne af denne overførsel, de deler i forvejen de løbende udgifter mellem sig på den måde, at Mads

betaler alle husholdningsudgifterne, hvorfor der ikke er tale om, at det er en del af Mads' forsørgelsesforpligtelse. Der er heller ikke noget i omstændighederne, der taler for at anse det for at være hverken et lån eller en gave. Der er således tale om en overførsel af midler, der – som følge af den betydelige værdiforøgelse af villaen – giver Mads et tilbagebetalingskrav efter berigelsesgrundsætningen, således at han dog ikke kan kræve hele Helles berigelse, men kun det beløb, han har anvendt på renoveringen, som var 140.000 kr. Helle har dermed en gæld til Mads, som er direkte forbundet til forbedring af hendes særejeaktiv, og derfor som følge af ÆFL § 29 stk. 2, 1. pkt. skal fradrages i særejet. Kravet skal opgøres som brøkdelsæreje hos Mads med $\frac{1}{4}$ af kravet i delingsformuen og $\frac{3}{4}$ i særejet.

Litteratur: Familieret 2019, s. 227 ff.

Boligkredit brugt til renovering af reoler

Helles gældspost er optaget med sikkerhed i villaen, som er rent, fuldstændigt særeje, og gælden skal derfor ligeledes fradrages i særejet jf. ÆFL § 29 stk. 2. Det er underordnet, at pengene er anvendt til vedligeholdelse mv. af indbo, der er delingsformue, eftersom der er sikkerhed for gælden i den faste ejendom. Da reolerne ikke steg i værdi, medfører det ikke noget reelt reguleringskrav, eftersom der kun opstår et krav i det omfang, at midler fra særejet gør, at værdien af delingsformuen forøges, jf. ÆFL § 39, stk. 1, 2. pkt.

Litteratur: Familieret 2019 s. 264 ff.

De 300.000 kr., som Helle fik foræret af forældrene i 2022

Af Helles forældres pengegave i 2022 er de 50.000 kr. anvendt til en ferierejse til parret, og resten er investeret i ekstremt usikre ukrainske aktier. Der er dog tale om midler, der er fuldstændigt særeje, og Helle har ikke forringet delingsformuen ved anvendelse af midlerne, hvorfor Mads ikke kan rejse noget misbrugskrav i den anledning.

Litteratur: Familieret 2019 s. 185 ff.

Mads' opsparing på 240.000 kr., og arv på 1.400.000 kr.

Mads har foretaget en opsparing af sin løn, som på ophørs- og opgørelsestidspunktet er på 240.000 kr. Dertil kommer, at han har modtaget en arv. Arven efter Mads' far er faldet, efter at Mads har erklæret, at han vil skilles, men før der er indgivet begæring om skilsmisse, hvorfor den også indgår i boet jf. ÆFL § 27, stk. 1. For både opsparing og aktier gælder det, at kun $\frac{1}{4}$ indgår i delingsformuen som følge af nedtrapningen af parrets særejebestemmelse i ægtepagten. At arven er investeret i aktier, der er faldet en smule i værdi, er ikke vanrøgt af formuen. Tværtimod har Mads investeret efter grundig rådgivning fra en kompetent fagperson.

Litteratur: Familieret 2019, s. 256 ff.

Gaverne til Bitten

Pengegaverne til Bitten tilhører hende til trods for, at hendes mor har modtaget dem på hendes vegne, og de er derfor boet uvedkommende. Pengene indgår derfor slet ikke i opgørelsen af parrets bo.

Litteratur: Familieret 2019 s. 256.

Indboet

Indboet, som er erhvervet af Helle for løbende indtægter, indgår i delingsformuen med $\frac{1}{4}$, jf. nedtrapningen af parrets særejeordning.

Litteratur: Familieret 2019 s. 255 ff.

Rolex-uret

Uret benyttes dagligt af Mads, som ønsker at udtage det direkte af boet. Uret er delvist omfattet af delingsformuen, jf. aftalen om nedtrapning af særejet. Det er et personligt aktiv, der kan udtages forlods af boet, hvis dets værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes økonomiske forhold, jf. ÆFL § 31. I dette tilfælde er der dog tale om et meget dyrt ur, og værdien står i misforhold til boets størrelse, hvorfor Mads ikke kan udtage uret forlods efter ÆFL § 31. Uret indgår således i boopgørelsen, men Mads kan efterfølgende udtage uret efter ÆFL § 48, stk. 2.

Litteratur: Familieret 2019 s. 275 ff. og 287 f.

Huslejebetaling

Helle har opfyldt sin del af forsørgelsesforpligtelsen i ÆFL § 1 ved at stille sin villa til rådighed for parret, og kan ikke efterfølgende bede om at få betaling for at have stået for sin del af forsørgelsesudgifterne. Hun har således ikke et krav på efterbetaling af huslejudgifter.

Litteratur: Familieret 2019 s. 230 ff.

Ophørs-, udlægs- og opgørelsestidspunkt og betydningen for boopgørelsen

Ophørstidspunktet er d. 10. august 2021, da de indgiver begæring om skilsmisse. Det fremgår af opgaven, at boopgørelsen skal ske på samme dato, så det er i opgaven ikke relevant at drøfte betydningen af ophørs- og opgørelsesdag, jf. hhv. ÆFL §§ 27 og 28, men det bør bemærkes, at adgangen til at indgå aftaler om delingen, jf. ÆFL § 32 også indebærer adgang til at træffe aftale om opgørelsestidspunktet.

Litteratur: Familieret 2019, s. 258 ff.

AKTIVER/PASSIVER	Mads		Helle	
	Særeje	Delingsformue	Delingsformue	Særeje
Villa				2.000.000
Ukrainske aktier				0
Aktier købt for arv	975.000	325.000		
Indbo			25.000	75.000
Indbyrdes krav	105.000	35.000		÷ 140.000
Rolex-ur	375.000	125.000		
Boligkredit				÷ 20.000
Opsparing	180.000	60.000		
Netto	1.635.000	545.000	25.000	1.915.000

Nettodelingsformue	545.000	25.000
Samlet delingsgrundlag	570.000	
Reguleringskrav, jf. § 38	÷ 200.000	
Til ligedeling	370.000	
Boslodder	185.000 + 200.000	185.000
	= i alt 385.000	= 185.000 kr.

Mads skal i udgangspunktet betale et boslodstilsvar til Helle på 160.000 kr., men da Helle skylder ham 140.000 kr., kan han modregne gælden i beløbet. Han kan derefter nøjes med at betale Helle 20.000 kr. og nedskrive gælden til 0 kr. Herefter er deres indbyrdes mellemværende ude af verden.

Litteratur: Familieret 2019, s. 269 f.

B:

Bitten bliver ikke retligt set i familie med Mads, selv om han anser hende for at være hans barn. Bitten er derfor ikke arveberettiget efter Mads efter de legale regler, som udelukkende gør (retligt) beslægtede til legale arvinger. Hvis Mads ønsker, at Bitten skal arve ham, må han skrive testamente.

Litteratur: Arveret 2021, s. 33 ff.

Opgave nr. 2

Stefan Thorsteinsson havde været gift to gange før, da han i august 2019 forelskede sig i danseren Adolphine. Efter en kort romance blev Adolphine gravid, og hun insisterede på, at parret skulle gifte sig. Stefan gik nødtvunget med til dette på betingelse af, at parret oprettede en formgyldig ægtepagt om fuldstændigt særeje for Stefan.

Ægtepagten blev tinglyst i forbindelse med deres vielse i maj 2020. I august 2020 fødte Adolphine sønnen Mads. Stefan havde svært ved at tilpasse sig familielivet, og parret havde mange skænderier, som kulminerede i januar 2021, da Adolphine insisterede på, at Stefan tog sin del af barslen. Stefan pakkede derfor sine ting og flyttede hjem til sin ekskone, Milla. D. 30. juni 2021 døde Stefan af et hjerteanfald. Han havde kun set Mads og Adolphine to gange siden januar. Stefan efterlod sig en voksen søn, Niko, fra ægteskabet med Milla. På skiftet viste det sig, at Stefan i februar 2021 havde oprettet et formgyldigt notartestamente med følgende indhold:

”Old habits die hard. Jeg skulle aldrig have forladt Milla. Jeg ønsker derfor, at hun skal have 500.000 kr. Resten skal gå til Niko, som også har fortrinsret til Porschen”.

Adolphine ejede 32.000 kr., som hun havde arvet i 2017 efter sin far. Arven var særeje ifølge farens testamente fra 2016. Stefans havde aktiver for i alt 1.487.000 kr., herunder en Porsche til en værdi af 760.000 kr. og Stefans farmors vielsesring til 5.000 kr., som Adolphine bar til daglig. Stefan havde pådraget sig et erstatningsansvar på 250.000 kr. i januar 2021, da han under et skænderi med naboen havde smadret dennes bil. Adolphine anfægtede Stefans testamente med den begrundelse, at de var forblevet gift. Hun gjorde desuden krav på Stefans Porsche, som hun havde brugt til at køre til lægebesøg under graviditeten. Niko mente ikke, at Adolphine var arveberettiget, da Stefan var fraflyttet det fælles hjem. Niko ønskede at udtage Porschen, der var hans favoritbil, mens Milla gjorde krav på Stefans farmors vielsesring.

Hvordan skal arven efter Stefan fordeles? Hvem har ret til at udtage aktiverne?

Løsningsvejledning til opgave nr. 2 (arveret):

1. Arven efter Stefan

1.1. Arvinger efter Stefan

Adolphine er legal arving efter Stefan, jf. AL § 9, stk. 1. Mads og Niko er livsarvinger efter Stefan, jf. AL § 1, stk. 1. Det har ingen betydning for Adolphines arv, at Stefan er fraflyttet parrets fælles hjem, da han ikke har indgivet anmodning om skilsmisse. Adolphine og Stefan er derfor stadig legale arvinger efter hinanden, jf. AL § 49, stk. 1. Milla er sumlegatar efter Stefan.

Litteratur: Arveret 2021, s. 35 f., 51 ff. og 305.

1.2. Hvilket beløb falder i arv?

Det fremgår af opgaveteksten, at Adolphine og Stefan har oprettet en formgyldig og tinglyst ægtepagt om fuldstændigt særeje for Stefans formue, som derfor ikke skal deles ved hans død, jf. ÆFL § 51, nr. 1, jf. § 12, stk. 1, nr. 2, og ÆFL § 20.

Adolphines formue er tredjemandsbestemt særeje, jf. ÆFL § 23, stk. 3, jf. stk. 1, da faderen har truffet særejebestemmelsen i et testamente. Faderen har ikke specificeret særejeformen, og der er derfor tale om skilsmissesæreje, jf. FT 1989, tillæg A, s. 970.

Da skifteanledningen er Stefans død, skal Adolphines formue deles på skiftet, jf. ÆFL § 51, nr. 1 modsætningsvis, jf. § 12, stk. 1, nr. 1. Da Stefans formue udelukkende består af fuldstændigt særeje, vil naboens erstatningskrav alene skulle belaste særejet. Erstatningsbeløbet indgår derfor ikke i bodelingen.

AKTIVER/PASSIVER	M's bodel	H's bodel
Netto	0 kr.	32.000 kr.
Boslodberegning (32.000 kr./2)		
Boslodder	16.000 kr.	16.000 kr.

Udover Stefans boslod falder hans særeje i arv. Det oplyses, at Stefan har aktiver for 1.487.000 kr. og passiver (erstatningskravet) for 250.000 kr., altså en formue på 1.237.000 kr.

Det fremgår imidlertid af opgaveteksten, at Stefan ejer sin farmors vielsesring til en værdi af 5.000 kr., og at Adolphine bærer denne til daglig. Ringen tjener således udelukkende til Adolphines personlige brug, og dens værdi på 5.000 kr. står ikke i misforhold til Stefans formueforhold. Adolphine kan derfor udtage ringen forlods af boet, jf. AL § 11, stk. 1, nr. 1.

I arv efter Stefan falder herefter (16.000 kr. + 1.232.000 kr.) i alt 1.248.000 kr.

Litteratur: Arveret 2021, s. 53 f. og 61 f.

Familieret 2019, s. 107 f., 137 ff., 148, 156 ff., 164 ff.

2. Fordelingen af arven efter Stefan

2.1. Testamentets gyldighed

Det fremgår af opgaveteksten, at Adolphine anfægter testamentet. Det er hun berettiget til, jf. AL § 79, da hun som Stefans ægtefælle vil arve mere, hvis testamentet bortfalder.

Det fremgår af opgaveteksten, at der er tale om et formgyldigt notartestamente, dvs. at det ikke er relevant at foretage en vurdering af oprettelsen af testamentet. Adolphines argument om, at testamentet er ugyldigt, fordi Stefan ikke har begæret skilsmisse, kan ikke medføre testamentets bortfald.

Da Stefan oprettede testamentet, var han flyttet fra Adolphine, og der er ingen holdepunkter i opgaven for, at han var i en vildfarelse om forholdene ved oprettelsen, jf. AL § 77, stk. 1, nr. 1, eller at forholdene har ændret sig på en for Stefan afgørende måde efter testamentsoprettelsen, jf. AL § 77, stk. 1, nr. 2.

Testamentet er herefter gyldigt, og Stefans formue skal så vidt muligt fordeles efter testamentet.

Litteratur: Arveret 2021, s. 171 f., 177 ff. og 212 ff.

2.2. Tvangsarven efter Stefan

Stefan har testeret over hele sin formue, og det er derfor nødvendigt at udregne tvangsarven efter Stefan. Tvangsarven er som udgangspunkt $\frac{1}{4}$ af arven efter Stefan, jf. AL § 5, stk. 1, og § 10, altså $\frac{1}{4}$ af 1.248.000 kr. = 312.000 kr., der skal fordeles med 156.000 kr. ($\frac{1}{2}$) til Adolphine, 78.000 kr. ($\frac{1}{4}$) til Niko og 78.000 kr. ($\frac{1}{4}$) til Mads. *Tvangsarven af delingsformuen er ($\frac{1}{4}$ af 16.000 kr.) 4.000 kr., og tvangsarven af særejet er ($\frac{1}{4}$ af 1.232.000 kr.) 308.000 kr. Dette har ingen betydning for besvarelsen af spørgsmålet om den kvantitative fordeling af arven, men får betydning for Adolphines ret til at udtage Porschen efter AL § 13, stk. 1, jf. nedenfor under afsnit 3.2.*

Adolphine har i forvejen sin formue på 16.000 kr. og har derfor ret til suppleringsarv, jf. AL § 11, stk. 2. Stefan dør i 2021, hvor grænsen for suppleringsarv er 810.000 kr. Adolphine har derfor ret til suppleringsarv på (810.000 kr. – 16.000 kr. – 156.000 kr.) = 638.000 kr. Det fulde beløb kan udtages af friarven efter Stefan på $\frac{3}{4}$

af 1.248.000 kr. = 936.000 kr., dvs. at sønnernes tvangsarv ikke beskæres. Friarven er nu beskåret til 298.000 kr., der skal fordeles efter testamentet.

Litteratur: Arveret 2021, s. 35 f., 51 f., 62 ff. og 259 ff.

2.3. Fordeling efter testamentet

Stefan har testeret 500.000 kr. til Milla og resten til Niko. Der er imidlertid alene 298.000 kr. til fordeling efter testamentet. Ud fra testamentets ordlyd må det antages, at Milla er sumlegatar, mens Niko er residualarving, hvorfor det fulde beløb falder i arv til Milla. Det må ligeledes antages, at Niko *ikke* er tildelt et genstandslegat til Porschen, men derimod en fortrinsret til at udtage bilen, altså en udlægsret, der ikke rykker på den kvantitative deling.

Litteratur: Arveret 2021, s. 241f og 308 f.

3. Den kvalitative deling

3.1. Farmorens vielsesring

Som det fremgår under punkt 1.2., har Adolphine ret til at udtage farmorens vielsesring forlods af boet efter AL § 11, stk. 1, nr. 1. Skulle eksaminanden have overset denne problematik, skal den pågældende forholde sig til Millas påstand om, at hun skal udtage ringen.

Stefan har ikke testeret over ringen, og Milla kan derfor ikke få medhold i, at hun skal arve denne. Der er ingen holdepunkter i testamentet for, at Stefan har ønsket dette, og det er efter fast praksis ikke muligt at indfortolke genstande i et testamente, der ikke er nævnt.

Litteratur: Arveret 2021, s. 242 ff.

3.2. Stefans Porsche

Stefans Porsche er hans fuldstændige særeje. Det er derfor uden betydning, om Adolphine har anvendt den, jf. AL § 90.

Efter testamentet er Niko tildelt en *fortrinsret* til Porschen, men ikke en *udløsningsret*. Niko kan således alene udtage Porschen, hvis beløbet kan rummes indenfor hans arvelod. Da Niko alene arver sin tvangsarv på 78.000 kr., kan han ikke udtage Porschen. Det skal herefter undersøges, om Adolphine kan udtage Porschen efter AL § 13, stk. 1, for sin arvelod af særejet. Adolphine har modtaget 794.000 kr. i arv efter Stefan, hvoraf 638.000 kr. er suppleringsarv efter AL § 11, stk. 2. Suppleringsarven angriber delingsformue før særeje, og Adolphine har derfor modtaget hele friarven af delingsformuen på ($\frac{3}{4}$ af 16.000 kr.) 12.000 kr. + sin tvangsarv af delingsformuen ($\frac{1}{2}$ af $\frac{1}{4}$ af 16.000 kr.) 2000 kr., i alt 14.000 kr. Resten af arven på (794.000 kr. – 14.000 kr.) 780.000 kr. er særejemidler, og Adolphine har derfor tilstrækkelige midler i særejet til at udtage Porschen.

Litteratur: Arveret 2021, s. 62 ff., 74 ff. 242 ff., og 263.

4. Den samlede fordeling af arven

Adolphine (inkl. Porschen)	794.000 kr.
Niko	78.000 kr.
Mads	78.000 kr.
Milla	298.000 kr.
I alt:	1.248.000 kr.